

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 7. 9. 2023 v senátě složeném z předsedy Ondřeje Vítu a soudců Olgy Smrčkové a Jiřího Trnky v trestní věci obžalovaného [REDACTED], narozeného [REDACTED] v [REDACTED], trvale bytem [REDACTED], pro zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku, o odvolání poškozené České republiky, jednající Finančním úřadem pro Jihočeský kraj, Mánesova 180/3a, 371 87, České Budějovice, proti rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 14. 7. 2021, č.j. 7 T 66/2020-1401,

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. řádu se k odvolání poškozené České republiky jednající Finančním úřadem pro Jihočeský kraj napadený rozsudek částečně zrušuje, a to ve výroku o náhradě škody.

Podle § 259 odst. 3 tr. řádu se znovu rozhoduje tak, že podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaný povinen zaplatit na náhradě škody poškozené České republice jednající Finančním úřadem pro Jihočeský kraj, Mánesova 180/3a, 371 87, České Budějovice částku 1 765 370 Kč.

Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

Odůvodnění:

- Napadeným rozsudkem** okresní soud schválil dohodu o vině a trestu uzavřenou v hlavním líčení, dle níž byl obžalovaný uznán vinným v záhlaví uvedeným trestným činem a odsouzen za něj jednak k trestu odnětí svobody na 2,5 roku s podmíněným odkladem na 5 let a se zpřísnující povinností uhradit ve zkušební době škodu způsobenou trestnou činností, dále k peněžitému trestu 100 denních sazeb po 1 000 Kč, a konečně k trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na 7 let. Zločin obžalovaný spáchal dle schválené dohody zjednodušeně řečeno tím, že jako osoba ovládající daňového poplatníka RM

COMPANY s.r.o. uplatnil za tento daňový subjekt od září 2014 do prosince 2015 nároky na odpočet DPH jednak na vstupu osvědčovaný fiktivními tuzemskými zdanitelnými plněními, a jednak za údajný prodej zboží s místem dodání do jiného členského státu Evropské unie, který je od DPH osvobozen, a tímto jednáním vylákal vrácení daně z přidané hodnoty a způsobil tak České republice škodu ve výši nejméně 1 765 370 Kč.

2. Mimo uzavřenou dohodu o vině a trestu pak okresní soud rozhodoval o nároku poškozené České republiky, která vůči obžalovanému uplatnila náhradu škody ve výši 1 765 370 Kč. O tomto nároku okresní soud rozhodl tak, že poškozenou s celým nárokem odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních. Okresní soud tak rozhodl s odůvodněním, že Česká republika nemá postavení poškozeného, neboť *daňový nedoplatek* v předmětné výši nevykazuje zákonné znaky *škody*, protože jde o povinnost vyplývající přímo ze zákona, o níž nelze rozhodnout v adhezním řízení.
3. Proti adheznímu výroku podala řádně a včas **odvolání** poškozená Česká republika. Vznesla okruh výhrad jednak procesního charakteru a jednak charakteru hmotněprávního. Z procesního hlediska namítla, že nebyla vyrozuměna o době a místě jednání o dohodě o vině a trestu, přičemž díky její nezaviněné nepřítomnosti při tomto jednání nebyla taková dohoda uzavřena i stran závazku obžalovaného k náhradě škody. Z hmotněprávního hlediska odmítla právní názor prvostupňového soudu, který ztotožnil obžalovaného s osobou daňového poplatníka na straně jedné, dále daňový nedoplatek se způsobenou škodou na straně druhé, a v důsledku tohoto nesprávně procesně nakládal s pozicí poškozené coby účastníka adhezního řízení. Odvolatelka vysvětlila, že zatímco daňová povinnost a eventuální daňový nedoplatek vznikl daňovému poplatníkovi, jímž je obžalovaným ovládaná firma RM COMPANY s.r.o., uplatněný škodní nárok směřoval vůči obžalovanému coby fyzické osobě, stran níž žádný daňový nedoplatek nevznikl, a logicky proto o něm finanční úřad nemohl sám ani rozhodovat v rámci vyměřovacího a vymáhacího řízení podle daňového řádu. Poškozená upozornila na rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu sp.zn. 15 Tdo 902/2013, z něhož právě rozdíl mezi daňovým nedoplatkem na straně jedné a škodním nárokem na straně druhé přesvědčivě vyplývá. Poukázala též na to, že obžalovanému vznikl ručitelský závazek podle § 159 odst. 3 a § 2910 a násl. občanského zákoníku a rovněž podle § 53 zákona o obchodních korporacích. Uzavřela, že vzhledem k tomu, že škoda je v napadeném rozsudku bez důvodných pochybností zjištěna, není zde žádná překážka k tomu, aby o škodním nároku bylo rozhodnuto v adhezním řízení. Navrhla proto, aby krajský soud napadený rozsudek zrušil ve výroku o náhradě škody a obžalovaného zavázal k povinnosti zaplatit jí 1 765 370 Kč.
4. Podle § 254 odst. 1 tr. řádu, *nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253 tr. řádu, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytykávaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytykány, odvolací soud přiblíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání. Podle § 254 odst. 2 tr. řádu, mají-li však vytykané vady svůj původ v jiném výroku než v tom, proti němuž bylo podáno odvolání, přezkoumá odvolací soud i správnost takového výroku, na který v odvolání napadený výrok navazuje, jestliže oprávněná osoba proti němu mohla podat odvolání. Podle § 254 odst. 3 tr. řádu, jestliže oprávněná osoba podá odvolání proti výroku o vině, přezkoumá odvolací soud v návaznosti na vytykané vady vždy i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výrokům podáno odvolání.*
5. Ve smyslu citovaných zákonných ustanovení **přezkoumal** krajský soud k odvolání poškozené prvostupňový rozsudek v napadeném výroku, v témže rozsahu přezkoumal i řízení, které rozsudku předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání je co do hmotněprávních námitek důvodné.
6. **Řízení** předcházející napadenému rozsudku okresní soud vadami nezatížil, byť i z této fáze procesu je patrné, že si dostatečně neujasnil procesní statut poškozeného v projednávané věci. Jak na to správně poukázala i odvolatelka, okresní soud totiž napadený adhezní výrok odůvodnil mimo jiné tím, že odvolatelka nemá procesní postavení poškozené. Pakliže však prvostupňový soud zaujal tento právní názor, měl o procesním statutu odvolatelky rozhodnout v prvním hlavním líčení. Buď

tak, že ji jako poškozenou k trestnímu řízení vůbec nepřipouští (§ 206 odst. 3 tr. řádu). Anebo že poškozená nemůže v hlavním líčení uplatňovat nárok na náhradu škody (§ 206 odst. 4 tr. řádu) – to ve variantě, že by poškozené příslušela pouze procesní práva, avšak byly by dány překážky pro uplatnění škodního nároku.

7. Prvostupňový soud takto nepostupoval, poškozenou přijal do adhezního řízení v plném rozsahu, svůj adhezní výrok učiněný v napadeném rozsudku však opřel o to, že odvolatelka procesní status poškozené vůbec nemá. K takové situaci sice teoreticky docházet může, děje se tak zpravidla v případech, kdy samotný procesní status je v průběhu řízení teprve vyjasňován a kdy v zájmu maximálního zachování práv účastníka řízení (potencionálního poškozeného) je tento tzv. připuštěn k řízení s tím, že vyšlo-li by najevo, že tento status ve skutečnosti nemá, lze pak následně v konečném rozhodnutí vyslovit buď odkazující výrok dle § 229 odst. 1 tr. řádu, anebo (formálně zřejmě přesněji) analogický výrok o nepřipuštění poškozeného k trestnímu řízení podle § 206 odst. 3 nebo 4 tr. řádu. V projednávaném případě však status odvolatelky byl neměnný od samého počátku trestního řízení, takže nepřipadalo v úvahu nějaké průběžné vyjasňování její pozice.
8. Pomine-li odvolací soud zmíněné nedostatky, pak lze prvostupňovému soudu přinejmenším přičíst k dobru, že tzv. „ukončil procesní život“ odvolatelkou vzneseného nároku alespoň výrokem, jímž odvolatelku odkázal s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Nekonzistentně s tím však okresní soud poněkud zmatečně svůj rozsudek vůbec odvolatelce nedoručil, a tak se stalo až následně s takřka ročním odstupem, a to navíc jen k její intervenci (viz č.l. 1489). Teprve v návaznosti na to byl poškozené prvostupňový rozsudek doručen, a to 27. 6. 2022 (viz č.l. 1490 p.v.). Díky kolidujícímu rozhodování vyšších soudů v části řízení, které se týkalo jiných účastníků, pak byla nyní řešená odvolací věc předložena druhostupňovému soudu až koncem července 2023, tedy po více než dvou letech od vyhlášení napadeného rozsudku.
9. Nekonzistentnost – byť primárně nezaloženou prvostupňovým soudem, který dohodu o vině a trestu nesjednával, nýbrž „pouze“ schvaloval – lze pak spatřovat i v tom, že okresní soud v rámci odsuzujícího rozsudku založeného schválením sjednané dohody o vině a trestu vyslovil zpřísnující podmínku, dle níž obžalovanému uložil, aby ve zkušební době podle svých sil nahradil způsobenou škodu. Pokud však současně okresní soud konstatoval, že žádné rozhodnutí o škodě učinit nemůže, je zpřísnující podmínka přinejmenším problematická, neboť okresní soud tím de facto po obžalovaném chce něco, jehož existenci sám popírá. Soud přitom stran předkládané dohody o vině a trestu není pouze pasivním pozorovatelem, ale může s oporou v ust. § 314r odst. 3 tr. řádu vznášet výhrady k sjednané dohodě a vést její strany k úpravě obsahu dohody. Zaujímal-li tedy prvostupňový soud (nesprávně) názor, že poškozenou vznášený nárok není škodou, k jejímuž uhrazení by mohl obžalovaného zavázat, pak postrádá logiku, aby bez výhrad přijal dohodu, v níž je sjednána povinnost obžalovaného hradit ve zkušební době podle svých sil způsobenou škodu.
10. Procesním námitkám odvolatelky poukazující na zkrácení jejích práv při sjednávání dohody o vině a trestu krajský soud přisvědčit nemohl. V projednávaném případě nebyla zahájena jednání o sjednání dohody o vině a trestu již v přípravné fázi procesu před podáním obžaloby, ale státní zástupce s obžalovaným k nim přistoupili až v řízení před soudem, a to dokonce až v hlavním líčení. O prvním hlavním líčení přitom odvolatelka vyrozuměna byla (viz č.l. 1367 p.v.), a okresní soud odvolatelku správně vyrozuměl i o nových termínech, na které prvé hlavní líčení muselo být postupně odročováno (viz č.l. 1373 + 1375). Pokud by se odvolatelka k prvému hlavnímu líčení dostavila, mohla do procesu sjednávání dohody o vině a trestu ingerovat. Protože však odvolatelka byla o prvním hlavním líčení (správně) pouze vyrozumívána, pak bylo na jejím posouzení, zda se prvého hlavního líčení chce zúčastnit. Nedostavila-li se, pak nemůže úspěšně namítat zkrácení svých procesních práv, jež spatřuje v tom, že nemohla do jednání směřující k sjednání dohody o vině a trestu nikterak zasáhnout.
11. Dohodu o vině a trestu lze přitom dle § 175a odst. 6 písm. g) tr. řádu sjednat i bez rozsahu a způsobu náhrady škody. Pokud v tomto rozsahu dohoda o vině a trestu sjednána není, tak to

nebrání jejímu schválení soudem, který pak ovšem musí o uplatněném adhezním nároku rozhodnout ve standardním nalézacím řízení. Resp. v quasi-standardním nalézacím řízení v těch případech, kde výše adhezního nároku je znakem skutkové podstaty trestného činu, stran něhož byla schválena dohoda o vině a trestu. Jinak řečeno – tam, kde výše adhezního nároku je vyjádřena v popisu skutku, tam není třeba (resp. ani nelze) k tomuto nároku provádět jakékoli dokazování, neboť v takových případech platí vázanost soudů pravomocným rozhodnutím o vině a trestu. Čistě teoreticky by tak připadalo v úvahu pouze dokazování k otázce dodatečné úhrady adhezního nároku. To ovšem pouze tehdy pokud by potřeba takového dokazování vyvstala ze skutkových tvrzení některého z účastníků řízení (typicky zpravidla osoby povinné z deliktního závazku – obžalovaného).

12. K posledně uvedenému pak odvolací soud nakonec provedl i dokazování, protože poškozená více než důsledně a nad rámec svého důkazního břemene (negativní skutečnosti se neprokazují) osvědčovala, že obžalovaný dosud na náhradu škody nic nezaplátil. Učinila tak výpisem salda obrátů mezi ní a obžalovaným, k čemuž vysvětlila, že kreditní platby v saldu jsou plněním z jiného právního titulu (daň z nemovitosti + daň z příjmu fyzických osob) než náhrada škody.
13. V hmotněprávních námitkách **v meritu věci** však krajský soud dal odvolatelce plně zapravdu. Její argumentace je dostatečně podrobná, logická, srozumitelně vyjádřená a v podstatě vyčerpávající. Krajský soud proto v tomto rozsahu pokládá za postačující odkázat na podané odvolání. To snad jen s následujícím rozdílem.
14. Dle přesvědčení krajského soudu je v projednávaném případě obžalovaný přímým nositelem škodního nároku, nikoli „pouze“ ručitelem dle § 159 odst. 3 občanského zákoníku. Obžalovaný totiž svým přímým jednáním v rámci ovládnutí právnické osoby RM COMPANY s.r.o. krátil daňovou povinnost tohoto subjektu, resp. v jeho prospěch vylákal výhodu na dani. Vztah případné platební povinnosti obžalovaného na straně jedné a platební povinnosti jím ovládané firmy RM COMPANY s.r.o. na straně druhé tak dle názoru krajského soudu není v rovině ručitelství, nýbrž jde o dva samostatné platební nároky z různých právních titulů. Je pochopitelné, že tyto platební nároky jsou mezi sebou provázány, neboť osobě oprávněné z těchto plateb nemůže náležet duplicitní plnění od obou nositelů platební povinnosti. To však na charakteru (a odlišnosti) právních titulů jednotlivých v úvahu připadajících plateb nic nemění. Zatímco RM COMPANY s.r.o. stíhá povinnost vymahatelná v autonomním daňovém řízení, coby povinnost daňového poplatníka vrátit neoprávněně vyplacenou daňovou výhodu, u obžalovaného jde o na daňovém řízení nezávislou samostatnou právní povinnost vyplývající z ust. § 2910 občanského zákoníku – totiž povinnost k náhradě škody zaviněným porušením povinností stanovené zákonem. Obžalovaný totiž porušil povinnost vyvarovat se trestné činnosti, porušením této povinnosti zasáhl do (absolutního) majetkového práva odvolatelky a na tomto podkladě jej stíhá povinnost k náhradě škody. Pro úplnost však stojí za zmínku, že i při odvolatelčím právním názoru o ručitelství obžalovaného dle § 159 odst. 3 občanského zákoníku by nic nebránilo odvolacímu soudu o povinnosti obžalovaného k náhradě škody ve výši 1 765 376 Kč rozhodnout.
15. Škoda v této výši přitom byla bez důvodných pochybností zjištěna, neboť byla součástí popisu skutku coby jeden ze zákonných znaků příslušné skutkové podstaty trestného činu, stran něhož byla sjednána a schválena dohoda o vině a trestu. Přitom i tímto dílčím parametrem trestného činu jsou soudy vázány (viz i rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 1492/2022). Za této situace pak musí trestní soud rozhodnout pozitivním adhezním výrokem, což vyplývá jednoznačně z ust. § 228 odst. 1 věta za středníkem tr. řádu, dle něhož soud má dokonce zákonnou povinnost *přiznat poškozenému řádně uplatněný nárok, pokud tomu nebrání zákonná překážka, jestliže je výše škody součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným* (viz i rozhodnutí Ústavního soudu III. ÚS 2806/21).

16. Z popsaných podstatných důvodů krajský soud napadený rozsudek v adhezním výroku změnil tak, že obžalovaného zavázal k povinnosti nahradit poškozené způsobenou škodu ve výši 1 765 370 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do 2 měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud v Brně (§ 265c tr.ř., § 265e odst. 1 tr.ř.).

Dovolání mohou podat

- a) nejvyšší státní zástupce na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce anebo i bez takového návrhu pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i neprospěch obviněného,
- b) obviněný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká (§ 265d odst. 1 tr.ř.).

Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno (§ 265d odst. 2 tr.ř.).

V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 59 odst. 3 tr.ř.) podání uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů napadá a čeho se dovolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až 1) nebo § 265b odst. 2 tr.ř., o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání (§ 265f odst. 1, 2 tr.ř.).

Opravný prostředek podaný v elektronické podobě musí být vybaven uznávaným elektronickým podpisem (§ 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb.) nebo podání musí být učiněno prostřednictvím datové schránky dle § 8 zákona č. 300/2008 Sb.; bez těchto náležitostí se k podání v elektronické podobě nepřihlíží.

České Budějovice 7. 9. 2023

Ondřej Vítů v.r.
předseda senátu